

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Thomæ Młodzianowski, Poloni, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Peccatis Et Gratia, Fide, Spe, Et Charitate

Młodzianowski, Tomasz

Moguntiae, 1682

Quæstio III. De Gratia Cooperante.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82969](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82969)

Deo, sed etiam animæ, & secundum hoc dicitur gratia cooperans. Per S. itaque Thom. Deum sine nobis operari, est solum Deum esse moventem, & motam voluntatem; nobiscum autem operari, est mentem nostram, & moveri, & movere. Sed quia adhuc restat quærere, quid sit voluntatem esse solum motam, quid moventem & motam? hoc ipsum ulterius sic explanatur. Ly sine, est particula exclusiva, ut usus vocis ostendit. Ly tamen sine, non debet esse exclusivum quorumcunque, sed non nisi accommodati alicujus exclusibilis. Neque enim cum dico sum, sine gladio, excludo etiam vestem. Porro pro presenti accommodata acceptio est, ut excludatur dominium & libertas actionis, & hoc significavit August. quod, ut veniat alicui hoc vel illud in mentem, non sit in nostra potestate. Sicut enim ea quorum Domini sumus dicuntur nostra; ita ea quorum Domini non sumus, dicuntur non esse nostra, adeoque fieri sine nobis; quia verò primæ cogitationes, & affectiones in aliqua serie agendi non sunt subjectæ dominio nostro: nam si essent subjectæ, essent subjectæ ratione præcedentis deliberationis, & dispositionis voluntariæ: neque enim aliter subdi possunt. Cum autem primos motus non possit prævenire deliberatio: quia nec dispositio de illis, quia hoc ipso non essent primi motus; fit, ut illæ non sint sub dominio nostro, adeoque sine nobis, h. e. dominantibus & disponentibus de illis motibus primis, ut sint in nobis vel non.

Breviter ergo totum complectendo, Gratia operans est gratia quæ fit in nobis sine nobis, hoc est, sine nobis liberè concurrentibus; & ad hoc alludit Arausiaci Can. 20. ubi ait: *Multa in homine bona fiunt, quæ non facit homo*, supple liberè; & tamen cogitat & vult bene.

Quod autem hæc fuerit mens August. Ratio est. Tum quia, ut innui Lib. de Spir. & lit. expresse habet, quod alicui veniat in mentem non est in nostra potestate. Tum quia. Consonat hæc explicatio phrasi scripturæ. Nam Paulus motus sensuales multoque magis primos dicit non se operari, sed quod in illo habitat peccatum. Christus item dicit Apostolos non esse locuturos ante Tyrannum: quia verba erant locuturi non præmeditanda, sed hæc & nunc occurrentia. Tum quia. Expresse habet Aug. ad Simp. lib. citato c. 2. *Vocanti Deo rectè tribuitur, quod bene volumus, nobis verò tribui non potest, quod vocamur*, qui locus, alique similes commodius explicari non possunt, quam quod non habeamus dominium, dispositionem, electionem &c. primarum cogitationum.

QUÆSTIO III.

De Gratia Cooperante.

Conformiter ad dicta immediatè ex August. Gratia Cooperans, est gratia secun-

dum quam Deus cum volumus nobiscum operatur. In presenti hoc erit decidendum. An gratia cooperans, sit distincta realiter ab operante.

Circa quod.

DICENDUM. Gratiam operantem seu excitantem, & gratiam cooperantem, esse membra distincta realiter, est Concl. Suar. lib. 3. cap. 16.

Supponit autem Conclusio quod necessaria sit gratia adjuvans, & cooperans, idque & propter Auctoritatem, & propter rationem. Auctoritas quidem est, quia Deus sæpe appellatur adjuvor. Concilia etiam meminerunt adjuvantis gratiæ, & August. explicans locum illum Pl. 62. de Deo adjuvatore ait: *Nisi Deus adjuvaret operam nostram impleri à nobis non possent, & dignaretur operari*, supple, quæ sunt ut oportet ad salutem. Ratio etiam suadet, quia est in nobis similitudo in ordine ad actiones supernaturales eliciendas, indigemus ergo principio adjuvante & cooperante, hoc supposito.

PROBATUR Conclusio 1. Auctoritate.

1. AUCTORITAS Tridentinæ. est. Quia Tridentinum quotiescunque egit de hominis justificatione toties utramque hanc gratiam nominat, ut Sess. 6. cap. 5. & 6. & Can. 3. Verba cap. 5. sunt: *Declarat prætereas ipsius justificationis excitari in adultis, à Deo per Christum Jesum præveniente gratia sumendum esse; hoc est ab ejus vocatione, quæ nullis eorum existentibus meritis vocatur; & qui per peccata à Deo averseerant, per ejus Excitantem, & Adjuvantem gratiam, ad convertendum se, ad suam ipsorum justificationem, eidem gratia liberè assentiendo, & cooperando disponantur*. Infer id quod immediatè dictum, non quidem prævenienti, sed cooperanti gratiæ nos liberè consentire. Cap. 6. sic habet. *Disponuntur autem ad ipsam justitiam, dum excitati divinâ gratiâ, & adjuvi &c.* utroque textu utriusque gratiæ fit mentio. Si autem hæc synonima essent. Cur talia cura inseparabiliter conjungerentur.

2. AUCTORITAS est. Quia August. pluribus locis indicat adjuvantem gratiam non dari nisi liberè cooperantibus; ita loquitur, l. 2. de peccatorum meritis cap. 2. *Nemo adjuvari potest nisi qui aliqua sponte conatur*, & tamen gratia excitans datur etiam ante liberam cooperationem ut dictum. Ex quibus sic arguitur. Prædictæ Auctoritates si simpliciter ut possunt accipiuntur, adstruunt distinctionem gratiæ, distinctio autem sine addito, supponit pro reali & entitativa.

PROBATUR 2. Quotiescunque saltem unum separatur ab alio de facto, & illud aliud non est modus ejusdem, illa distinguuntur inter se realiter. Sed gratia operans, à cooperante separantur de facto, & excitans non est modus illius; & quidem quod non sit modus, omnes concedent, & si poneretur esse modus, haberetur adhuc intentum; nempe esse distinctionem nemine

nemine cogitante inter illas gratias, & non secundum esse Metaphysicum. Quod autem illae gratiae separantur, sic probatur. Quia quando homo vocatur ad poenitentiam, & non poenitet, habet gratiam excitantem, sed non cooperantem: Ergo. Quod habeat tunc gratiam excitantem. Ratio est. Quia supponitur tunc vocari ad poenitentiam; vocatio autem & excitatio ad poenitentiam verbis differunt: quod autem tunc non sit gratia adjuvans, probatur. Toties non est gratia adjuvans, quoties non reperitur id, ad quod adjuvetur, & qui juvetur, his enim duobus formalisatur ratio adiutorii; sed tunc non est id ad quod adjuvetur: hoc enim supponitur esse actus poenitendi; qui tunc non est: non etiam est qui juvetur ad poenitendum. Quia qui non movetur ad poenitendum, non dicitur adjuvari in poenitendo, adjuvari enim supponit motum adjuvabilis nunc actu positum; ut communis fert acceptio vocis. Qui autem non poenitet non movetur ad poenitendum, in praesenti enim illud non moveri, est ipsum non poenitere. Quod ipsum methodo negativa sic proponitur. Non implicat contradictionem, quod detur gratia excitans, quae nullo modo habeat vim adjuvandi, nec ulla est ratio cur non sit talis praesens gratia, praecipue cum inter dictas gratias habeatur signum distinctionis, ut aiebam, separabilitas entitativa.

RESPONDEBIS. Quod operans gratia semper adjuvet, quantum est ex vi gratiae & in actu primo. Licet non adjuvet formaliter & in actu secundo.

CONTRA. Tum quia. Nulla datur gratia a parte rei posita excitans in actu primo, sed non nisi in actu secundo. Ergo neque dabitur adjuvans a parte rei posita, quae cooperetur non nisi in actu primo. Tum quia. Communis sensus adjuvantem gratiam accipit pro actuali gratia. Jam autem ea quae actualia sunt, non possunt esse in actu primo tantum. Et ita, quia actuale quid est visio, amor Dei, vi illorum non potest dici homo in actu primo videns, amans, &c. similia. Tum quia. Genus quod dividitur hinc, est ipsa gratia actualis, adeoque non aliquid in actu primo positum.

PROBATUR 3. Fundamento accepto ex Suar. Motus indeliberatus a motu deliberato distinguuntur realiter, gratia autem excitans est motus indeliberatus, gratia adjuvans formaliter accepta est motus deliberatus, distinguuntur ergo realiter. Vide plura in Suar.

OBJICITUR 1. Nulla est necessitas multiplicandi realiter has gratias.

RESPONDETUR. Esse, ut probant rationes allatae.

OBJICITUR 2. Si non ponatur esse gratia adjuvans eadem cum excitante, inexplicabile erit, quid sit illa.

RESPONDET Suar. Gratiam adjuvantem

esse ipsum influxum Dei, vel exercitium actuale habitus in actum deliberatum, sed responsio ex dicendis, ubi de necessitate gratiae, petenda.

OBJICITUR 3. Impossibile est esse gratiam excitantem, & non adjuvare: quia excitans gratia est doctrina interna, praemotio, &c. haec autem habent rationem adjuvantis. Sicut Magister docens juvat discipulum.

RESPONDETUR. Gratiam excitantem posse merito appellari adjuvantem non quomodoque, sed remote, in quantum praerequiratur ad motum supernaturalem deliberatum, sed non juvat proxime per exhibitionem actualis concursus a parte Dei requisiti ad operationem gratiosam. Et hoc etiam modo explicari debet Milevitanum, si oppositum videtur innuere.

OBJICITUR 4. ex August. L. de Gratia Christi, cap. 4. Ubi dicit sanam fore doctrinam Pelagii modo concedat adjuvantem gratiam sine qua nihil possumus. Ergo apparet, quod esset hoc ipso concessurus excitantem gratiam quam etiam negabat. Ergo apparet ulterius has gratias ex mente Augusti, non esse distinctas realiter.

RESPONDETUR. Si concessisset adjuvantem gratiam Pelagius, debuisset concedere etiam excitantem, non titulo identificationis illarum inter se, sed ratione sequela. Quia scilicet motus indeliberati & injecti, ut vocant, a bona fortuna, sunt necessarii ad motus deliberatos. Qui motus indeliberati ex proportionem requisita in ordine supernaturali, deberent & ipsi esse supernaturales. Maxime autem erat sollicitus August. de gratia adjuvante, seu de ly adiutorio excedenti: quia adiutorium est terminus communis ad excitantem, & adjuvantem gratiam. Deinde: quia principalis controversia erat, quod natura non sit sibi sufficiens ad actus sicut oportet; quae propositio optime firmabatur, si concederetur gratia adjuvans supernaturalis.

OBJICITUR 5. Auctoritas Trident. Sess. 6. cap. 5. & alibi. Ubi excitantem & adjuvantem appellat gratiam, non gratias.

RESPONDETUR. Id factum esse ratione Latinae phraeos.

Pro complemento utriusque huius Quaestio- nis restat inquirere, An gratia excitans seti operans, physice producat actus bonos. Affirmat Bellarm. Molina, Less. Becan. Arub. Kon. & post illos Ripalda d. 110. & Esparza q. 17. Negat Suar. hic Lib. c. 17. Tan. Mar. Amicus, Gran. Oviedo. cont. l. n. 46. Arriaga d. 35. n. 8. Et quidem dubium est, quod interveniat ibi causalitas moralis. Ratio. Quia PP. illi gratiae tribuunt, quod sit vocans, alliciens, suadens, pulsans &c. quae omnia significant causalitatem moralem. Tota ergo difficultas est de concursu & causalitate physica.

ASSERO. *Quòd gratia operans non producat physicè actus bonos.*

RATIO. Quia ex una parte hanc causalitatem physicam nec formaliter, nec æquivalenter tradidit Auctoritas sacra. Ex alia parte secundum dictam in Philosophia, unus actus non producit effectivè physicè alium actum. Ergo nec tribuendum id gratiæ operanti; quæ etiam est actus.

RESPONDET Ripalda. Disparitatem dando, quia motus naturales supponunt in anima virtutem completam efficientem actus naturales, quam virtutem non supponunt motus supernaturales.

CONTRA. Concedo, naturam esse incompletam ad motus supernaturales. Sed Nego eam debere compleri ab actu, sed complebitur à gratia adjuvante, præcipuè cum non ostendatur vis in actibus ad producendum physicè alios actus.

DICES I. cum Ripalda. In oppositum esse Concilia. Supponit ille, quòd ponenda sit contra Pelagianos necessitas gratiæ efficientis actus supernaturales, quam negabant Pelagiani: hinc & nunc si quis concessis motionibus moraliter influentibus & concursu generali, negaret necessitatem indebiti auxilii, adhuc esset Pelagianus. Quod totum fundatur in hoc: quia natura non est sufficiens principium actuum, sicut oportet, productivum: Supponit deinde quòd Conc. & PP. solius gratiæ actualis contra Pelagianos meminerint, & de habitibus illic definire, fuisset abs re, cum esset quaestio de initio fidei; & de actibus antecedentibus infusionem habituum. quo posito sic argumentatur. Concilia contra Pelag. decreverunt auxilium gratiæ, quæ efficiat actus supernaturales, sed hoc auxilium quod contra illos decreverunt, non est aliud quàm actuale in motibus vitalibus constitutum. Ergo. **CONFIRMATUR:** quia credibile non est PP. tanto studio incumbentes ad explicandam gratiam, omisissent auxilium effectivum actuum, si illos non efficiant ipsi illi actus antecedentes.

RESPONDETUR. Concilii hoc fuisse intentum: sed illi satisfit etiam negatà causalitate physicà actibus illis, modò tribuatur Deo elevanti. Cujus, in illo termino, Dei adjuvantis, Spiritus S. illustrantis, æquè meminerunt atq; auxiliorum vitalium. Deinde PP. solliciti fuere de adstruendo hoc, quòd natura propriis viribus non possit elicere actus disponentes ad fidem, & justificationem: sed an dispositio illa effectivè tribuenda esset motibus vitalibus? an Deo per habitum, aut concursum indebitum id faciente? Necessarium id non fuit ad convellendum errorem Pelagianorum.

INSTAT I. Idem, opponendo Milevit. can. 4. Sed illud non plus vult quàm quòd non sufficiat admittere gratiam stantem in sola propo-

sitione boni exterioris, requirique interiorem, quod & nos admittimus. Sed negamus quòd illa interior gratia, secundum quòd dicit concursus physicus, referri debeat in motum vitalem influentem physicè, in alium motum vitalem.

INSTAT 2. ex Arausico, Can. 4. 6. 18. sed primo loco nec formaliter, nec æquivalenter dicitur Spiritus Sancti vitalem infusionem, quæ habetur in excitante gratia, physicè concurrere, sed tantum dicit, quòd ut purgemur, fiat per Spiritus Sancti infusionem. Can. 6. solum dicit, quòd independentè à gratia excitante non possumus credere prout oportet. Cap. autem 18. solum admittitur præcedentia gratiæ ad actus bonos. Moguntinum etiam cap. 7. hoc solum docet; quòd adjuvanti gratiæ consentientes & cooperantes ad justificationem disponamur. Sed non sequitur quòd illa cooperatio à parte gratiæ excitantis, debeat inferre physicum influxum. Cum etiam consulescentes, allicientes, dicantur cooperari. Immerito etiam assumit quòd dæmon, suggestionem non dicatur malum operari; & tamen vocatio, bonum in nobis operatur, certè enim opera mala dicuntur opera dæmonis, quamvis in illa dæmon, non influat Physicè.

INSTAT 3. ex Trident. Sess. 6. cap. 5. Ubi dicitur quòd excitanti, & adjuvanti gratiæ cooperemur. Dicitur deinde quòd sine illa gratia, non habeat arbitrium, posse simpliciter; posse autem simpliciter, est effectivum motus. Denique quia declarat Trident. talem gratiam actualem non agere adæquatè consentium; falsumque esse quòd homo nihil agat omnino. Ergo supponit aliquid gratiam actualem, & aliquid voluntatem agere.

RESPONDETUR. Possumus dici cooperari gratiæ quamvis pro sua parte non nisi moraliter concurrat excitans gratia ut dictum supra. Ergo secundà propositionem nihil concluditur. Ly posse simpliciter duplex est, primo ly posse simpliciter supponens pro necessario prærequesito, & sic gratia operans dat simpliciter posse, quia ante illam, nihil operatur, quod etiam posse simpliciter, posset appellari posse remotum. Aliud posse simpliciter, est posse elevativum potentia & principiativum actuum, dando illi esse, hoc posse requirit influxum physicum, estque posse immediatum. Sed nego ex dictis, quòd tale posse simpliciter dent primi motus supernaturales, seu gratia excitans. Quoad tertium fuit mens Trident. opponere se doctrinæ Calvinæ, quòd scilicet nos in negotio salutis non habeamus merè passivè, non habemus autem nos merè passivè, quamvis excitanti gratiæ denegemus concursum physicum.

DICES 2. In oppositum esse Auctoritates PP. ut colligitur ex lib. de Grat. Christi cap. 3. 4. 41. Et certè non admisit Pelagius, quòd à Deo sit etiam ipsum velle, cum tamen admisse-

rit con-

rit concursum moralem per propositionem doctrinae, & si admisisset adjuvari ipsum velle, nihil inter illum, & Aug. controversia relinqueretur. Ergo opponens se illi August. non admisit moralem solum, sed & physicam causalitatem.

RESPONDETUR Conced. Totum, referendo tamen hanc causalitatem physicam non in actus vitales, sed in alia principia. Deinde differentia August. in praesenti puncto à Pelagio in duobus fuit: quia mittebat etiam interiori gratiam excitantem, & adjuvantem, eamque supernaturalem, quam non admittebat Pelagius. Hoc autem & nos tenemus. Deinde admisit ad ipsam volitionem & opus bonum auxilium supernaturale. Sed inde non colligitur, quod illud auxilium stet non nisi in physico concursu excitantis gratiae, non autem in concursu Physico ipsius gratiae adjuvantis. Et sic interpretamur cap. 8. 11. 13. 18. Quando autem motio illa dicitur effectrix bonae voluntatis, hoc solum significatur. Quod posito illo actu efficiatur & ponatur bonum opus à voluntate aliunde adjuvata. Enchirid. cap. 32. solum indicat elevationem à Deo proficisci, & sicut ipsa praeparatio non est necesse, ut fiat ab alio actu vitali, sine ipsa adjuvatio.

DICES 3. Actio quae potest commodè adscribi causis secundis, non est immediatè adscribenda Deo.

RESPONDETUR. Esse incommodum, tribuere vim, uni actui vitali, effectivam respectu alius, cum hoc aliàs etiam in natura non detur, essetq; multiplicare miracula; saltemque contrarietatem implicat id fieri; Nam connaturaliter actus non est potentia.

DICES 4. ex Esparza. Gratia Dei non solum regit, sed & agit nos dicitque August. plus est agi, quam regi, non esset autem plus, si causalitati morali gratiae non superadderetur efficientia physica. Unde etiam dicitur gratiam non solum ostendere viam, sed & subministrare vires.

RESPONDETUR. Agi illud, posse optimè tribui non gratiae sumptae pro motibus vitalibus, sed gratiae sumptae pro adiutorio Dei, ab illo immediatè exhibito, hinc non tribuendo actibus vitalibus causalitatem physicam, totum in negotio salutis debet tribui Deo: quia ille elevat, dat vires agendi, seligit auxilium.

INSTAT Idem. Quia contra Pelagium totus erat Augustinus in ostenda insufficientia naturae, insufficientia autem virium praecipue respicit activitatem physicè efficientem. Et certè si voluntas esset de se sufficiens ad actus deliberatos, esset etiam ad indeliberatos. Quod si dicatur, jam illa inspirationes, & illustrationes non haberent amplius rationem gratiae, quod est Semi-Pelagianismus.

RESPONDETUR. Etiam nostra sententia admittit insufficientiam naturae, sed illam negat juvari ab efficientia physica aliorum actuum, quam ponant actus vitales, sed ab adiutorio Dei, gratiaque cooperante.

DICES 5. In oppositum esse Fulgent. qui docet, Dei esse ut bonum facere velimus, & ut bonum facere valeamus.

RESPONDETUR. Ly valeamus, infert quidem concursum physicum, sed gratiae cooperatoris, non autem ipsius actus vitalis.

DISPUTATIO VII.

De Gratia Habituali, Necessitate Gratae, Merito.

Ut omnes Species gratiae simul explicentur, tractandum erit imprimis de Gratia Habituali, de qua non pauca dicta sunt in materia de Pœnitentia, & locum etiam habent aliqua in materia de Charitate, attingentur propria huius loci.

QUÆSTIO I. DIFFICULTAS I.

De Gratia Habituali.

Post alia Concilia, gratiae habitualis naturam perscrutatus expendit Trident. Ad cuius Doctrinam intelligendam, dicenda deservient.

An detur, & quid sit Gratia Habitualis.

ASSERO I. Certum esse de fide dari Gratiam justificantem.

Pluribus Auctoritatibus id non probo. Suffecerit illa ad Tim. 3. v. 7. *Ut justificati, inquit, gratia*